

Примена есеј теста

Пошто је у нашој литератури мање писано о есеј тестовима, укратко ћемо истаћи неке њихове битније карактеристике.

Неке аспекте комплекснијих постигнућа ученика није могуће мерити применом стандардизованих или неформалних тестова знања. То се, у првом реду, односи на оне феномене о којима ученици треба да организују или изразе своје мисли, да интегришу одређене идеје и аргументе, да разраде и решавају неке проблеме, да доказују или оповргавају поједине доказе. Тамо где треба изразити већу слободу одговора примереније је користити есеј тестове. Битна карактеристика есеј питања је слобода одговора ученика. Есеј тест, у првом реду, треба користити при мерењу оних знања која се не могу мерити тестовима у којима су питања објективног типа.

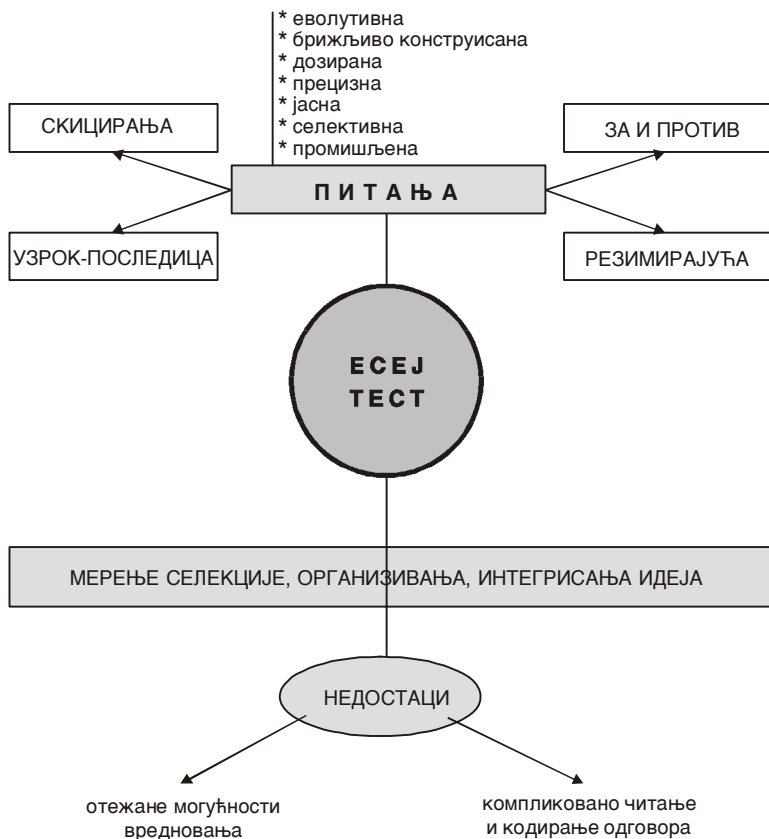
Питања у есеј-тесту могу бити:

- са краћим рестриктивним одговором и
- са проширеним одговором.

♦ **Основне одлике.** Битна разлика између тестова са питањима отвореног и затвореног типа и есеј теста је у томе што је први више заснован на мерењу знања препознавањем док се друга врста (есеј тестови) заснива на мерењу способности селекције, организације, интеграције чињеница, генерализације и на процени идеја и

доказа. То се може изразити и следећим прегледом обележја (вредности).

<i>Врсте тестова</i>	<i>Њихова обележја-вредности</i>
Тестови са задацима затвореног типа	Препознавање - односа узрок-последица - примене принципа - ваљаности понуђених аргумената - одрживих хипотеза - важећих закључака - адекватности поступака и техника
Есеј тест са скраћеним рестриктивним одговором	заснива се на способностима ученика да оцене: - однос узрок - последица - објасне примену принципа - изнесу релевантне аргументе - формулишу одрживе хипотезе - формулишу важеће закључке - провере и потврде могуће претпоставке - објасне методе и поступке - и дају друге одговоре који се заснивају на способностима издвајања, објашњавања, документовања, упоређивања, и сл.
Есеј тест са проширеним одговором	Сличан је претходном с тим што се тражи виши ниво познавања материје. Ученици треба да изразе и организују идеје, интегришу знања, да на основу стечених знања конструишу одређена решења, облике, да процене вредност неких идеја и томе слично. Овим тестом се мере продуктивна знања.

Детерминирајући параметри ЕСЕЈ ТЕСТА

♦ **Захтеви за састављање есеј теста.** Комплексније мерење остварених резултата у учењу применом есеј теста, у првом реду, зависи од формулисаног есеј питања. То, наравно, важи и за састављање свих других тест питања. Есеј питања састављају се за испитивање резултата учења који се не могу довољно поуздано и обухватно мерити тестовима са задацима објективног

типа и за садржаје који се не могу егзактније средити у виду фреквенција и других квантитативних показатеља. У оним садржајима где поједине вредности нису једнаке најпримењеније је коришћење есеј тестова.

Есеј питања не смеју се формулисати на брзину. Она морају да буду промишљена, селективна, јасна и прецизна, ни преширока ни преуска. Морају бити брижљиво конструисана тако да се њима акцентују одређени аспекти понашања и измере жеље и резултати учења. Много је лакше, наравно, формулисати питања са скраћеним, рестриктивним одговором него питања са проширеним есеј одговорима. У питањима са опширним одговором екстремна слобода отежава вредновање. Та се потешкоћа може превазићи назнаком основе по којој ће се процењивати одговор.

Од квалитета питања зависи комплексност и поузданост мерења резултата учења. Слаба је варијанта, на пример, ако ученицима поставимо питање: зашто се птице селе? Много је боље ако ово питање поставимо у следећој форми: наведите три битне хипотезе које би могле да објасне зашто се птице у јесен селе на југ.

Други облик постављеног питања јасно указује ученицима која се форма одговора од њих очекује. Уједно, овакво формулисано питање подразумева ученикове способности да формулише одрживе хипотезе и прихватљиве доказе. Оно омогућава прецизније вредновање и вођење резултата учења ученика.

Превише ограничена, рестриктивна питања биће мање ефикасна за мерење способности селекције, ор-

ганизовања и интегрисања појединих идеја. Есеј питања са проширеним одговором крију опасности које смо напред коментарисали, а њих је могуће превазићи навођењем изричитих смерница ученицима какав се одговор тражи.

♦ **Захтеви за контролисање питања у есеј тесту.** Есеј питања, у погледу форме и садржаја, зависна су од дидактичко-логичке структуре градива одређеног предмета. Есеј тест, како истиче Бењамин Блум, је погоднији за испитивања ученичких постигнућа у настави друштвених предмета. Путем есеј теста је могуће успешније проценити способности ученика да организују, систематизују и уопште своја знања.

Од формулације есеј питања, у првом реду, зависи усмеравање ученика да саопшти комплетан одговор. Она могу бити сасвим специфична или сасвим уопштена. Општа питања треба рапчланити на специфична како би се у одговорима открила дубина познавања материје, испољио интензитет знања.

Уопштено се може поставити есеј питање: *Анализа ђесме Дега и унук*. Међутим, овако уопштено есеј питање могуће је рапчланити на следећа специфична питања:

- језичке и стилске одлике песме,
- сатирични елементи у песми,
- емоционално-рефлексивни тон песме.

Кроз рапчлањавање уопштено постављеног есеј питања могуће је, у већем степену, мерити ниво знања,

могућност уочавања, интерпретације, а све то доприноси објективности оцењивања. Сваки од специфичних захтева могуће је изразити бројем бодова, ради објективнијег оцењивања, на пример: језичко-стилске одлике песме - до 15 бодова.

Есеј питања могу бити различитог типа.

Тип питања	Пример
Селективна питања (селективно подсећање)	Коју врсту стилских фигура користи Његош у "Горском вијенцу"?
Питања упоређивања (упоређивање двеју или више величина, појмова, ствари)	По чему се пролеће разликује од јесени?
Евалуативна питања (свалуативно подсећање)	Који су најважнији разлози преласка материје из једног у друго агрегатно стање?
Класификациона питања (питања којима се тражи класификација)	Ком роду припадају лав, тигар и рис?
Питања узрок-последица (питања која се односе на уочавање узрок-последике)	Зашто је свећа престала да гори под стакленим звоном?
Резимирајућа питања (питања резимеа, сажетог излагања)	Каква је последица годишњег кретања земље? Укратко опиши кружење воде у природи.
Питања-скицирања	Скицирај кружење воде у природи. Скицирај затворени струјни круг.
Питања "за" и "против"	Образложи "за" и "против" примене атомских централа у производњи струје.

Есеј питања имају предности у односу на питања објективног типа, а те предности се испољавају у следећем:

- ученик има више могућности да испољи и примени своја знања,
- има више могућности и слободе да организује материјал, чињенице, да их графички прикаже,
- ученик може да изнесе своја оригинална решења, идеје, да постави нове хипотезе.

Недостаци есеј-теста, у првом реду, се свode на отежане могућности вредновања. Овај тест тражи више времена за читање, кодирање одговора и вредновање.